

Kimmo Svinhufvud

Kirjoittamisen opetus ja tutkimustieto

Kiitos Avaimen numerossa 2/2009 olleista, kirjoittamisen opettamista käsittelevistä puheenvuoroista. Ne antoivat varsin realistisen kuvan siitä, mitä kirjoittamisen opettaminen Suomen yliopistoissa on.

Puheenvuoroissa minua jäi ihmetyttämään ainoastaan Liisa Steinbyn esittämä väite siitä, että yliopistollinen kirjoittamisen opetus ei perustuisi tutkimustietoon. Eihän se välttämättä perustu eikä sen kai tarvitsekaan ehdottomasti perustua, mutta kyllä se mielestäni voi perustua.

Kirjoittamisen tutkimus ei ole missään nimessä kovin vakiintunut tieteenala, mutta kyllä kirjoittamista tutkitaan eri tavoin varsin paljon. Bläsjo (2006) on tehnyt hyvän ja ytimekkään yhteenvedon alasta ja myös pohjoismaisesta kirjoittamisen tutkimuksesta. Englanninkielisestä tai ainakin amerikkalaisesta tutkimuksesta taas saa hyvän kuvan esimerkiksi tutustumalla *Written Communication* -lehteen.

Griffiths (2004) on hahmotellut niin sanottujen soveltavien yliopistollisten alojen piirteitä. Griffithsin esimerkki on täysin toiselta alalta, ympäristösuunnittelusta, mutta hänen ajatuksensa soveltuvat erittäin hyvin myös kirjoittamisen ja kirjoittamisen opetuksen hahmottamiseen yliopistollisena alana.

Soveltavalla alalle on niin sanottuihin perinteisiin tieteenaloihin verrattuna tyypillistä, että tutkimustiedolla tai teorioilla ei ole niissä itseisarvoa. Ensisijaisena tavoitteena on käytännön taidon, esimerkiksi kirjoittamisen, kehittäminen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivätkö teoria ja tutkimus voisi olla kirjoittamisen taidon ja opetuksen kehittämisen tukena tai että kirjoittamiseen ja sen opetukseen ei voisi kohdistua perinteiset tieteen kriteerit täyttävää tutkimusta.

Toinen soveltavalle alalle ominainen piirre on, että siinä ammennetaan tietoa hyvin monilta erilaisilta aloilta. Kirjoittamisessa ja sen opetuksessa voidaan tukeutua esimerkiksi kielitieteeseen, kirjallisuustieteeseen, kasvatustieteeseen, psykologiaan ja sosiologiaan sekä vaikkapa perinteisten tieteenalojen näkökulmasta niinkin kaukaiseen alaan kuin projektinhallinnan teoriaan (esim. Dettmer 1997). Esimerkiksi Juhani Niemen kirjallisuusinstituutiota käsittelevät teokset (esim. Niemi 1993, 2000) ovat inspiroivia kenelle tahansa kirjoittamista opiskevalle tai opettavalle.

Kolmas soveltavan alan tyypillinen piirre on se, että niissä asiantuntijoiden hyvillä käytännöllillä ja eräänlaisella perimätiedolla voi olla merkittävä rooli. Kirjoittamisen opetuksessa tätä aluetta edustavat kokeneiden kirjoittajien tai kirjailijoiden pitämät kurssit, joilla he välittävät omaa osaamistaan ja hyväksi havaitsemiaan työskentely-

tapoja. Myös erilaiset kirjoittamisen oppaat edustavat usein eräänlaista perimätietoa.

Kuten edellisen numeron puheenvuoroista tuli selväksi, kirjoittamisen opetus yliopistollisena aineena on useimmissa länsimaisissa maissa vallitseva käytäntö ja Suomessakin varsin vakiintunutta. Eri ohjelmien käytännön toteutuksessa ja suhteessa tutkimustietoon on varmasti valtavaa vaihtelua, ja tämä vaihtelu on ilman muuta tervetullutta. Näkisin mielelläni kuitenkin, että myös kirjoittamisen tutkimuksella olisi kirjoittamisen opetuksessa oma paikkansa, muunakin kuin kirjoittajien omaan työhönsä kohdistuvana reflektiona.

Lähteet

BLÅSJÖ, MONA 2006: *Skrivteori och skrivforskning: en forskningsöversikt*. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet 56. Stockholm: Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet.

DETTMER, WILLIAM H. 1997: *Goldratt's theory of constraints: a systems approach to continuous improvement*. Milwaukee: ASQ Quality Press.

GRIFFITHS, RON 2004: Knowledge production and the research teaching nexus: the case of the built environment studies. *Studies in Higher Education* 29 s. 709–726.

NIEMI, JUHANI 1993: *Sanan vallasta vallan sanoihin: esseitä kirjallisuuden ja politiikan kohtaamisesta*. Helsinki: Kirjastopalvelu.

NIEMI, JUHANI 2000: Kirjallinen elämä: kirjallisuuden yhteiskuntasuhteiden kartoitusta. *Tietolipas 168*. Helsinki: SKS.

Written Communication 1984–2009. Thousand Oaks: Sage.